

UŽÍVÁNÍ VELKÝCH PÍSMEN V KREVNÍ KNIZE MĚSTEČKA BOJKOVIC

Jitka Filipová

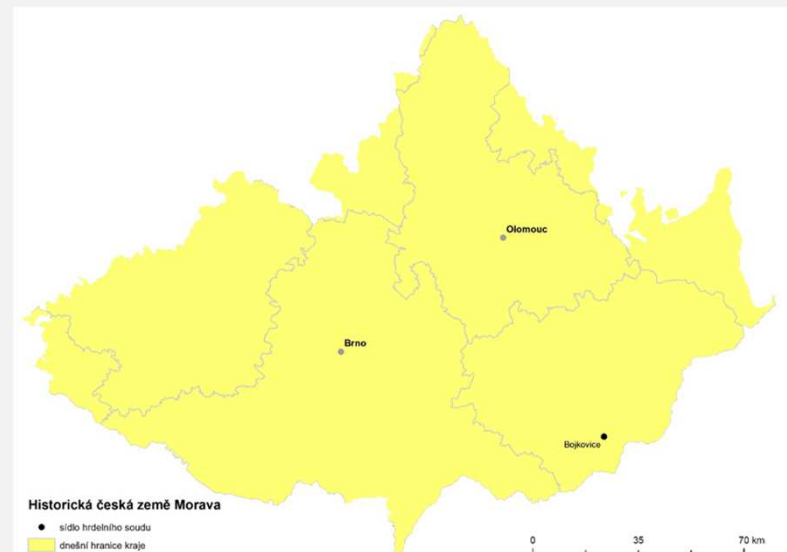
Ústav pro jazyk český AV ČR

KREVNÍ/SMOLNÉ/ČERNÉ KNIHY

- Koldínův zákoník: „Vyznání pak zločincův, kteráž by při trápení na jiné zločince skutkův takových zlých nápomocníky i na fedrovníky jich se vztahovala, s pilností poznamenána a potomně do kněh černých, smolných, aneb jiných k tomu zřízených vpisována býti mají...“
(Malý 2013: 335)
- Vyznání často charakter přímé řeči – lidová mluva, zločinecký argot
- Význam pro onomastiku, historickou sociolingvistiku, historickou dialektologii
- Vliv písaře

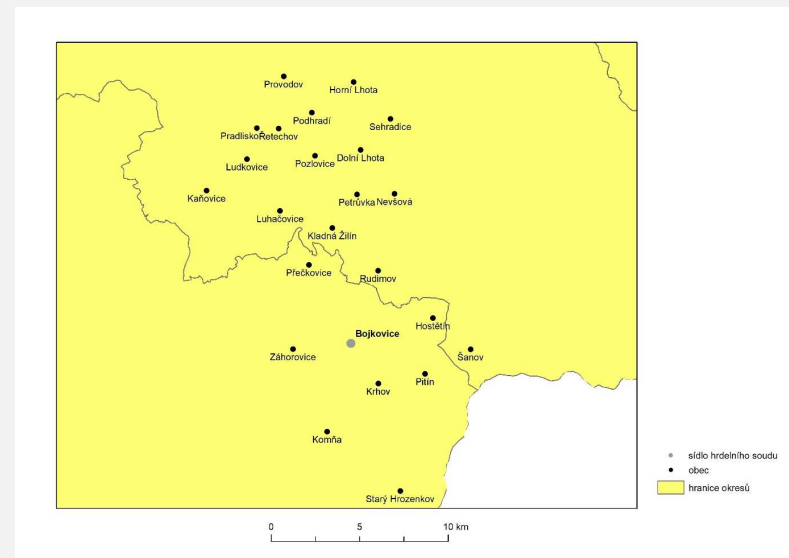
BOJKOVICE A HRDELNÍ PRÁVO

- Hrdelní právo od druhé poloviny 15. století
- „Otcovské“ právo (Hradiště, Uherský Brod) vs. „Synovské“

BOJKOVICE A HRDELNÍ PRÁVO

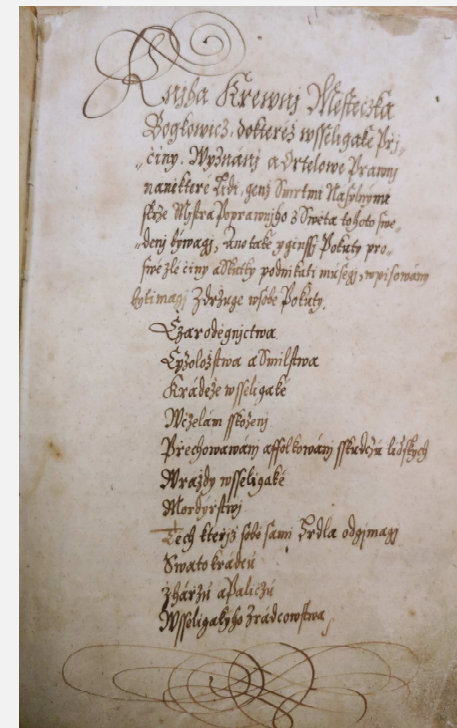
- Hrdelní právo od druhé poloviny 15. století
- „Otcovské“ právo (Hradiště, Uherský Brod) vs. „Synovské“

Obvod hrdelního soudu v Bojkovicích

KREVNÍ KNIHA MĚSTEČKA BOJKOVIC

- * 1636: „abyšte jistý kopiář toho, co ku právu vyššímu v takových i jiných věcech píšete[,] sobě zanechávali a podle něho postupovali“ (Verbík 1970: 10)
- zápisy z let 1630–1721
- papírový kodex 310 × 205 mm, 149 tužkou foliovaných listů a dva nefoliované
- dělení do oddílů

MATERIÁL A METODA

- *O čarodějnicích* (fol. 1r–7v) a *O cizoložnicích a smilnicích* (fol. 49v–56r) – jiná písma, jeden písař?
- Substantiva
  - ✓ *vPříčině*
  - ✗ začátky syntaktických celků
  - ✗ zkratky
  - ✗ latinské názvy měsíců (majuskule)
  - ? písmeno *d*

Sémantické okruhy s tendencí psát majuskuli

ANALÝZA

- Propria: 429 dokladů, pouze majuskule
- Apelativa – lemmata (*mlýn* i *mlejn* = jedno lemma)
  - Minuskule 146
  - Majuskule 363
  - Kolísání 42

I. PROPRIA

- **Antroponyma:** *Mikuláš Vaňáčik, Jíra Nosek, Anna Sovových, Jan Víceník, Kateřina Shánělka, Zuzka Ouředníčkova*
- **Toponyma:** *v dědině Podhradí, rada města Brodu Uherského, na zámku Novym Světlově, z městečka Bojkovic*

II. APELATIVA

I. Označení osob

- a. Funkce a pozice: *hrabě, hejtman, kněz, konšel, mlynář, lékařka, ouředník, písař*
- b. Rodinné vztahy: *bratr, matka, macocha, otec (dcera?)*
- c. Ostatní označení osob: *přítel, pahnota, morděrka, neboštik, muž*

II. APELATIVA

II. Právní a správní pojmy: *ortel, potah, právo, pokuta, přiznání, žaloba*

III. Klíčové pojmy textu

- I. O čarodějnicích: *čáry, ostuzení, zelinka, řepíček, umejvání, kouzlo*
- II. O cizoložnicích a smilnicích: *krev, krevnost, manželstvo*

IV. Cizí apelativa: *konvoj, magistrat, intent, grunt, diktum*

V. Doba: *noc, měsíc, hodina, leto, ráno, neděle, outerý*

VI. Místo: *zamek, mlýn, maštal, chlív, humno, jizba, město, městečko
(dědina?)*

DISKUSE

- Podrobnější statistika (srov. A. Fidlerová, Dittmann, Vladimírová 2010)
- Majuskule u dalších slovních druhů
  - Verba: w *Podezřelost* **Vpadli**, k odpovědi **Netagjcz** (fol. 47v)
  - Adjektiva: že **Nemocný** gest *Muž gegj* (fol. 48 r)
- Srovnání mezi písaři

ZDROJE

- Fidlerová, A. A. – Dittman, R. Vladimírová, V. S. (2010): Užívání velkých písmen v českých tištěných Bibliích raného novověku. In Čornejová, M. – Rychnovská, L. – Zemanová, J, eds.: *Dějiny českého pravopisu (do r. 1902)*. Brno, s. 285–308.
- Malý, K., ed.(2013): *Práva městská Království českého: edice s komentářem*. Praha: Karolinum.
- *Krevní kniha městečka Bojkovic*. Státní okresní archiv Uherské Hradiště, fond Archiv města Bojkovic, inventární číslo 16, kart. č. 8. Edice: Verbík, A., ed.(1971): *Krevní kniha městečka Bojkovic*. Uherské Hradiště: Slovácké muzeum.

coz na prau Suffy rozala, a tomcz Deyim J